ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1958

Vyhlásené: 16.06.1958 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

30

Vládne nariadenie

zo 6. júna 1958,

ktorým sa ustanovujú zásady pre účtovnú evidenciu (účtovné zásady)

Vláda Československej republiky nariaďuje podľa § 8 zákona č. 108/1951 Zb. o organizácii národohospodárskej evidencie:

Prvý diel
Úvodné ustanovenia

§ 1

(1) Neustálym rozvojom socialistických výrobných síl a výrobných vzťahov a rozširovaním účasti pracujúcich na riadení hospodárstva zvyšujú sa úlohy a význam účtovnej evidencie. Účtovná evidencia je významným nástrojom v rukách pracujúcich pre zabezpečovanie neustáleho rozvoja a zdokonaľovania výroby, zvyšovania jej efektívnosti, prehlbovania socialistických vzťahov vo výrobe a rozdeľovania a zvyšovania účasti pracujúcich na riadení a kontrole hospodárskych procesov. Správne organizovaná účtovná evidencia napomáha zvyšovať a účinne využívať vlastné zdroje podnikov a upevňovať jednotu záujmov jednotlivcov a podnikov so záujmami rozvoja celej spoločnosti.

(2) Pre plnenie svojich úloh organizuje sa účtovná evidencia ako odbor národohospodárskej evidencie jednotne podľa zásad stanovených týmto nariadením.

§ 2

Týmto nariadením sa spravujú:

a) organizácie, ktoré sa pri svojej činnosti spravujú zásadami podnikového chozrasčotu (hospodárske organizácie);

b) organizácie, ktoré sú všetkými príjmami a výdavkami zapojené na štátny rozpočet (rozpočtové organizácie);

c) organizácie, ktoré sú na štátny rozpočet zapojené len finančnými vzťahmi (rozpočtové osobitné organizácie);

d) spoločenské organizácie, ktorých hospodárenie je súčasťou štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva alebo ktoré dostávajú príspevky zo štátneho rozpočtu a sú povinné preukázať ich použitie alebo pripustiť jeho kontrolu, ako i účelové zariadenia týchto organizácií; Ministerstvo financií určí primerane k podmienkam a k povahe činnosti týchto organizácií, v akom rozsahu sa na ne toto nariadenie vzťahuje;

e) ďalšie organizácie, ktoré budú určené predpismi vydanými podľa tohto nariadenia.

Druhý diel
Úlohy a povinnosť vedenia účtovnej evidencie. Jej základné náležitosti

§ 3

(1) Úlohou účtovnej evidencie je vyjadrovať hospodárske procesy uzavretou sústavou vzájomne spätých hodnotových, prípadne aj naturálnych ukazovateľov. Účtovná evidencia musí pritom poskytovať podklady pre riadenie jednotlivých podnikov, ostatných organizácií a ich zložiek i národného hospodárstva vcelku, pre sledovanie a kontrolu priebehu plnenia štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva a štátneho rozpočtu a pre ich zostavovanie.

(2) Ako nástroj pre riadenie a kontrolu v rukách riadiacich orgánov a všetkých pracujúcich musí účtovná evidencia najmä

a) umožňovať aktívne ovplyvňovanie rozvoja výrobných síl a efektívnosti národného hospodárstva uplatňovaním zásady hospodárnosti a odkrývaním nevyužitých rezerv a prispievať tak uplatňovaním zásad podnikového i vnútropodnikového chozrasčotu,

b) vytvárať podmienky pre stále širšiu účasť pracujúcich pri riadení a kontrole hospodárstva, prispievať k prehlbovaniu ich socialistického uvedomenia a k rozvoju socialistických metód práce,

c) slúžiť pre ochranu socialistického vlastníctva a na zamedzenie neoprávneného vydávania hospodárskych prostriedkov,

d) poskytovať podklady pre kontrolu hospodárskej, finančnej a rozpočtovej disciplíny.

§ 4

Účtovná evidencia zahrnuje

a) bežnú účtovnú evidenciu s výslednou kalkuláciou vlastných nákladov,

b) účtovné výkazy, a to účtovné výkazy jednotlivých organizácií a súhrnné účtovné výkazy (§ 14).

§ 5

Účtovná evidencia sa vedie podľa podvojnej sústavy, pričom sa v nej hospodárske prostriedky rozlišujú so zreteľom na ich zloženie (aktíva) a zdroje (pasíva).

§ 6

(1) Účtovná evidencia sa musí viesť na podklade riadnych účtovných dokladov dochvíľne a hospodárne.

(2) Účtovné zápisy v bežnej účtovnej evidencii, účtovné výkazy, ako i účtovné doklady a ostatné písomnosti účtovnej evidencie musia byť úplné, pravdivé, zrozumiteľné, prehľadné a ľahko kontrolovateľné.

§ 7

(1) Viesť účtovnú evidenciu ako uzavretý celok a zostavovať o svojom hospodárení účtovné výkazy sú povinné organizácie uvedené v § 2 písm. a) až c).

(2) To isté platí pre spoločenské organizácie [§ 2 písm. d)], pokiaľ sú samostatne plánujúcimi a hospodáriacimi jednotkami, a pre ďalšie organizácie [§ 2 písm. e)], ktoré budú určené predpismi vydanými podľa tohto nariadenia.

Tretí diel
Bežná účtovná evidencia

§ 8

(1) Bežná účtovná evidencia sa organizuje podľa účtovnej osnovy, výsledná kalkulácia vlastných nákladov podľa kalkulačného vzorca.

(2) Ministerstvo financií určí po prejednaní s ministerstvami a inými ústrednými úradmi a orgánmi (ďalej len „ústredné orgány“) pre jednotlivé skupiny organizácií účtovné osnovy a typové kalkulačné vzorce a vydá k nim smernice.

(3) Ústredné orgány vydajú podľa osobitných potrieb podriadených organizácií odborové kalkulačné vzorce a pokyny k nim; na odchýlky od typového kalkulačného vzorca a od smerníc k nemu je potrebný súhlas Ministerstva financií. Pokiaľ si to nevyhradí ústredný orgán, určia nižšie nadriadené orgány, v ktorých prípadoch musia podriadené organizácie zostavovať výsledné kalkulácie vlastných nákladov.

§ 9

Pri vykonávaní účtovných zápisov v bežnej účtovnej evidencii treba zabezpečiť ich vecné usporiadanie v syntetickej a analytickej evidencii a zásadne aj ich časové usporiadanie.

§ 10

(1) Účtovné zápisy sa vykonávajú v účtovných knihách. Účtovné knihy sa môžu viesť ako voľné listy alebo ako viazané knihy, prípadne ako zostavy vyhotovované na strojoch na dierkové štítky alebo na samočinných počítačoch. Formou týchto zostáv sa môžu vyhotovovať i účtovné doklady a ostatné písomnosti bežnej účtovnej evidencie, pokiaľ to ich povaha pripúšťa.

(2) Vlastné náklady kalkulačnej jednice sa zachycujú v kalkulačných listoch, pokiaľ nevyplývajú priamo z analytickej evidencie.

§ 11

(1) Účtovné zápisy sa musia doložiť pôvodnými dokladmi overujúcimi vykonanie hospodárskych alebo účtovných operácií v nich zachytených (účtovné doklady). Obdobne musia sa doložiť údaje o nákladoch v kalkulačných listoch, pokiaľ nevyplývajú z bežnej účtovnej evidencie.

(2) Účtovní pracovníci musia účtovné doklady pred ich zaúčtovaním preskúšať, pokiaľ ide o úplnosť predpísaných náležitostí a o oprávnenosť osôb, ktoré nariadili, schválili alebo vykonali hospodárske alebo účtovné operácie dokladmi overované. Okrem toho ich musia preskúšať, i pokiaľ ide o počtovnú správnosť číselných údajov v dokladoch obsiahnutých a o prípustnosť overovaných operácií, ak nemožno zabezpečiť, aby ich po týchto stránkach preskúšavali predovšetkým pracovníci príslušných organizačných útvarov.

§ 12

Bežná účtovná evidencia sa musí sústavne kontrolovať, či sa vedie vecne i formálne správne.

Štvrtý diel
Účtovné výkazy

§ 13

(1) Účtovné výkazy sú súčasťou jednotného výkazníctva a ich základný obsah je určený jednotnou sústavou národohospodárskych ukazovateľov.

(2) Účtovné výkazy zahrnujú údaje o stave hospodárskych prostriedkov, o výsledkoch hospodárenia, o nákladoch, o výnosoch, o plnení rozpočtu a iné hodnotové ukazovatele činnosti organizácií.

(3) Ministerstvo financií v dohode so Štátnym úradom štatistickým určí, ktoré účtovné výkazy sa musia zostavovať pre potreby celoštátneho riadenia (štátne účtovné výkazy), aký majú obsah, za aké účtovné obdobie a ku ktorému dňu sa zostavujú, a určí alebo schvaľuje vzory týchto účtovných výkazov a smernice k nim; používať iné vzory štátnych účtovných výkazov nie je dovolené.

§ 14

(1) Hlavnou súčasťou účtovných výkazov je súvaha, ktorá podáva súhrnne stav aktív a pasív.

(2) Súvaha jednotlivých organizácií sa zostavuje na podklade predvahy, ktorej údaje boli zosúhlasené s analytickou evidenciou.

(3) Súhrnné účtovné výkazy zostavuje nadriadený orgán z preverených účtovných výkazov svojich podriadených organizácií, prípadne tiež z účtovných výkazov za vlastnú činnosť.

§ 15

(1) Štátne účtovné výkazy sa predkladajú vždy priamo nadriadenému orgánu. Ministerstvo financií určí, ktorým iným orgánom sa tieto výkazy tiež predkladajú.

(2) Štátne účtovné výkazy sa musia predkladať v určených lehotách. Pokiaľ tieto lehoty neurčí Ministerstvo financií, upravia ich nadriadené orgány pre svoje podriadené organizácie. Nadriadené orgány tiež môžu lehoty určené Ministerstvom financií skrátiť svojim podriadeným organizáciám, pokiaľ je to účelné a vhodné.

§ 16

(1) Nadriadený orgán schvaľuje štátne ročné účtovné výkazy, ako i súhrnné ročné účtovné výkazy, ktoré mu predložili podriadené organizácie.

(2) Ministerstvo financií upraví postup pri schvaľovaní štátnych účtovných výkazov (i súhrnných), účasť orgánov z odboru pôsobnosti iného ústredného orgánu na tomto schvaľovaní a určí lehoty, v ktorých tieto výkazy sa musia schváliť.

Piaty diel
Oceňovanie v účtovnej evidencii

§ 17

Základné prostriedky sa oceňujú zásadne skutočnou obstarávacou hodnotou. Opotrebenie základných prostriedkov, pri ktorých sa podľa osobitných predpisov vykonávajú odpisy, sa vyjadruje ako oprávky.

§ 18

Nedokončené a dokončené investície a generálne opravy sa oceňujú skutočnými vlastnými nákladmi ich obstarania.

§ 19

(1) Zásoby (materiál, palivo, náhradné súčiastky, obaly, výrobky a zásadne i drobné a krátkodobé predmety, nedokončené výrobky, vlastné výrobky pôdohospodárskej výroby a tovar) sa v súvahe oceňujú skutočnými vlastnými nákladmi ich obstarania.

(2) Ministerstvo financií upraví oceňovanie zásob (napr. plánovanými vlastnými nákladmi s oddeleným účtovaním oceňovacích odchýlok) v bežnej účtovnej evidencii a spôsob účtovania opotrebenia drobných a krátkodobých predmetov v používaní.

(3) Ministerstvo financií môže v ekonomicky zdôvodnených prípadoch povoliť výnimky z ustanovenia odseku 1, najmä pokiaľ ide o oceňovanie hotových výrobkov.

§ 20

(1) Peňažné prostriedky v hotovosti, ceniny, pohľadávky, dlhy a ostatné aktíva a pasíva, ktorých sa netýkajú §§ 17 až 19, sa v účtovnej evidencii uvádzajú menovitou sumou.

(2) Vyúčtovanie odpisov pohľadávok, dlhov a investičných nákladov, zúčtovanie nákladov a výnosov budúcich období, ako i vyúčtovanie mánk a škôd z poškodenia hospodárskych prostriedkov a iných škôd, upraví Ministerstvo financií.

(3) Rezervy na náklady sa smú tvoriť, len keď to ustanoví alebo dá na to súhlas Ministerstvo financií.

§ 21

(1) Menovou jednotkou pre oceňovanie hospodárskych prostriedkov v účtovnej evidencii je československá koruna. S výnimkou súvahy a účtovných výkazov o výsledkoch hospodárenia je však v účtovnej evidencii organizácií, ktoré sú v hospodárskom styku s cudzinou, dovolené používať okrem toho aj cudziu menu.

(2) Cudzia mena sa prepočítava na koruny československé kurzom platným v deň účtovania.

Šiesty diel
Inventarizácia hospodárskych prostriedkov

§ 22

(1) Inventarizácia hospodárskych prostriedkov sa musí vykonávať periodicky raz za kalendárny rok.

(2) Nadriadené orgány môžu podľa potreby uložiť, aby periodické inventarizácie, najmä pri zásobách, sa vykonávali aj viackrát ročne.

(3) Nadriadené orgány určia obdobie, v ktorých musia byť periodické inventarizácie vykonávané, prípadne i deň, ku ktorému musia byť vykonané, a to tak, aby sa zvlášte v ročných účtovných výkazoch zabezpečil súlad ich údajov so skutočnosťou.

§ 23

Okrem inventarizácie podľa § 22 musí organizácia vykonať mimoriadnu inventarizáciu hospodárskych prostriedkov pri zmene pracovníkov priamo zodpovedných za tieto prostriedky, ďalej, ak ju nariadi Ministerstvo financií alebo nadriadený orgán, alebo v prípadoch určených osobitnými predpismi.

§ 24

(1) Inventarizácie hospodárskych prostriedkov vykonávajú inventarizačné komisie.

(2) Rozdiely medzi skutočnými stavmi hospodárskych prostriedkov a ich stavmi podľa údajov účtovnej evidencie zistené pri inventarizácii (inventarizačné rozdiely) sa musia riadne vyúčtovať.

(3) Ministerstvo financií stanoví zásady pre inventarizáciu hospodárskych prostriedkov a vyúčtovanie inventarizačných rozdielov. Ústredné orgány vydajú v medziach týchto zásad podrobné predpisy.

Siedmy diel
Ukladanie a úschova písomností účtovnej evidencie

§ 25

Písomnosti účtovnej evidencie, len čo nie sú potrebné na bežné učtárenské práce, sa usporiadane podľa vopred určeného poriadku ukladajú do uzamknuteľných miestností alebo do skríní oddelene od iných písomností (účtovný archív) a zapisujú sa do viazanej knihy (archívna kniha).

§ 26

(1) Pokiaľ sa v odsekoch 2 až 4 neustanovuje niečo iné, uschovávajú sa písomnosti účtovnej evidencie, a to

a) mzdové listy aspoň po dobu dvadsať rokov nasledujúcich po roku, ktorého sa týkajú,

b) ročné účtovné výkazy v organizácii, ktorá ich zostavila, ako i bývalé knihy účtovných závierok a iné obdobné písomnosti, aspoň po dobu desať rokov nasledujúcich po roku, ktorého sa týkajú,

c) mesačné a štvrťročné účtovné výkazy v organizácii, ktorá ich zostavila, denníky, knihy syntetickej a analytickej evidencie, účtové rozvrhy, inventúrne zoznamy, inventarizačné zápisy a účtovné doklady aspoň po dobu päť rokov nasledujúcich po roku, ktorého sa týkajú,

d) archívne knihy aspoň po dobu, dokiaľ sú uschované písomnosti v nich zapísané, zoznamy číselných znakov alebo iných symbolov, prípadne skratiek užívaných v účtovnej evidencii (číselníky), aspoň po dobu, dokiaľ sú uschované písomnosti, v ktorých sú tieto znaky, symboly, prípadne skratky použité. Knihy použitých listov a zoznamy účtovných kníh aspoň po dobu, dokiaľ sú uschované príslušné účtovné knihy,

e) pokladničné bloky na tržby v hotovosti od obyvateľstva za tovar v maloobchodných predajniach aspoň po dobu do ukončenia druhej nasledujúcej inventarizácie tovaru v týchto predajniach a do usporiadania a zabezpečenia inventarizačných rozdielov a pokladničné bloky za poskytnuté služby alebo opravy aspoň po dobu do vykonania revízie nadriadeným orgánom, pri ktorej boli vyúčtované tržby preskúšané a neboli zistené závady, prípadne do usporiadania zistených závad, najmenej však po dobu jedného roku nasledujúceho po roku, ktorého sa týkajú,

f) ostatné písomnosti účtovnej evidencie aspoň po dobu dvoch rokov nasledujúcich po roku, ktorého sa týkajú.

(2) Účtovné doklady, prípadne aj iné písomnosti účtovnej evidencie, ktoré sú súčasťou technickej alebo právnej dokumentácie týkajúcej sa budov, stavieb a pozemkov, s výnimkou budov a stavieb dočasných, sa musia v účtovnom archíve uschovávať až do vyradenia príslušných inventárnych predmetov zo základných prostriedkov.

(3) Účtovné doklady, prípadne aj iné písomnosti účtovnej evidencie, ktoré sa týkajú pohľadávok a dlhov, sa musia uschovávať i nad dobu päť rokov, ak trvá záručná lehota alebo nie je skončené reklamačné alebo sporné konanie alebo ak nie je pohľadávka alebo dlh zaplatený, a to do konca roku nasledujúceho po roku, v ktorom tieto skutočnosti sa skončili.

(4) Knihy analytickej evidencie pohľadávok a dlhov, účtovné doklady, prípadne aj iné písomnosti účtovnej evidencie, ktoré vyplývajú z priameho styku s cudzinou z doby pred prvým januárom 1949, sa musia v účtovnom archíve uschovávať po dobu tridsať rokov nasledujúcich po roku, ktorého sa týkajú.

(5) Ustanovenia odsekov 1 až 4 platia primerane i pre úschovu písomností účtovnej evidencie týkajúcich sa doby predo dňom začiatku účinnosti tohto nariadenia, pokiaľ so zreteľom na doteraz platné uschovacie lehoty neboli do konca tohto dňa už vyradené (skartované).

§ 27

Ministerstvo financií určí v dohode s Ministerstvom vnútra, ako sa postupuje pri vyraďovaní písomností účtovnej evidencie, ak prejde uschovacia lehota uvedená v § 26, a ako sa nakladá s týmito písomnosťami pri zániku organizácií alebo pri ich organizačných zmenách.

Ôsmy diel
Pôsobnosť Ministerstva financií a iných orgánov

§ 28

(1) Ministerstvo financií riadi účtovnú evidenciu po stránke metodologickej; pritom dbá na zásady jednotného riadenia národohospodárskej evidencie.

(2) Ministerstvo financií vykonáva dozor vo veciach účtovnej evidencie všetkých organizácií a je oprávnené preverovať jej stav a vyžadovať si pre tento účel potrebné doklady.

(3) V spolupráci so Štátnym úradom štatistickým pôsobí Ministerstvo financií na zvyšovanie úrovne mechanizácie účtovnej evidencie z celoštátneho hľadiska.

§ 29

(1) Ústredné orgány v medziach predpisov vydaných Ministerstvom financií organizujú a riadia účtovnú evidenciu vo svojej pôsobnosti a kontrolujú jej stav.

(2) Ostatné nadriadené orgány vykonávajú obdobnú pôsobnosť v medziach predpisov vydaných Ministerstvom financií a orgánmi ich riadiacimi.

Deviaty diel
Prechodné a záverečné ustanovenia

§ 30

Ocenenie hospodárskych prostriedkov v účtovnej evidencii vykonané podľa doterajších predpisov pred začiatkom účinnosti tohto nariadenia sa pokladá za vykonané podľa neho.

§ 31

(1) Ministerstvo financií vydá predpisy potrebné na vykonanie tohto nariadenia.

(2) Ministerstvo financií môže zo závažných dôvodov určiť výnimky a odchýlky z ustanovení tohto nariadenia alebo v jednotlivých prípadoch takéto výnimky a odchýlky povoliť, prípadne môže pre organizácie, od ktorých nemožno pre malý rozsah ich činnosti požadovať, aby sa v plnej miere spravovali týmto nariadením, účtovnú evidenciu upraviť odchylne od zásad tohto nariadenia.

§ 32

Zrušujú sa všetky predpisy, pokiaľ odporujú tomuto nariadeniu; najmä sa zrušuje vládne nariadenie č. 41/1952 Zb., ktorým sa ustanovujú zásady pre účtovnú evidenciu (účtovné zásady).

§ 33

Toto nariadenie nadobúda účinnosť 1. januárom 1959; vykonajú ho všetci členovia vlády.

Široký v. r.

Dolanský v. r.

Kopecký v. r.

Inž. Jankovcová v. r.

Poláček v. r.

Barák v. r.

Inž. Šimůnek v. r.

Dr. Kyselý v. r.

Plojhar v. r.

Dr. Šlechta v. r.

Bakuľa v. r.

David v. r.

Ďuriš v. r.

Krajčír v. r.

Krosnář v. r.

Machačová v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Tesla v. r.

Uher v. r.

Beran v. r.

Jonáš v. r.

Reitmajer v. r.

Dr. Škoda v. r.

Inž. Černý v. r.

Dvořák v. r.

Dr. Kahuda v. r.

Generálplukovník Lomský v. r.

Dr. Neuman v. r.

Ouzký v. r.

Pospíšil v. r.

Inž. Púčik v. r.

Dr. Vlasák v. r.

Zatloukal v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.